СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 60. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 13 березня, 1934. VOL. XLII. No. 60. Jersey City, N. J., Tuesday, March 13, 1934. THREE CENT

ВСІ ДО УЧАСТИ В ЮВИЛЕЙНІЙ КАМПАНІЇ У. Н. СОЮЗА

АРМІЯ ЗДЕРЖУЄ ПЕРЕВІЗ ПОЧТИ ВІЙСЬКОВИМИ ЛЕТУНАМИ

ВАШИНҐТОН. — У суботу президент Рузвелт приказав команді армії висилати лелунів з почтою тільки по безпечних рутах, а в неділю команда армії зовсім здержала перевоження почти військовими летунами до дальшого зарядження. Почтовий уряд виробляє нові рути, які скоро будуть проголошені.

Секретар війни Дерн відбув конференцію з полковником Линдберґом про недостачі військової авіяції.

ЗА УРЯДОВУ КОНТРОЛЮ НАД ПЕРЕВОЗОМ.

ВАШИНҐТОН. — Серед урядовців назріває щораз більше переконання, що завзята конкуренция між ріжного роду перевозами робить конечною контролю уряду над всіми засобами перевозу.

Якщо така контроля не буде заведена, то перевіз попаде скоро в ще більший хаос. Комісія міжстейтової торговлі думає над проєктом закона про контролю уряду над босами, троками, повітровими й корабельними лініями.

КУБАНСЬКИЙ УРЯД ВЖИВАЄ СТРАЙКОЛОМІВ.

ГАВАНА. — Коли всі заходи запобігти ґенеральному страйкови робітників на Кубі не повелись, уряд почав наймати страйколомів, щоби зломати страйк докових робітників. Рівночасно арештують страйкових аґітаторів.

ЗНАЙШЛИСЯ ПІДПРИЄМЦІ, ЩО ПОСЛУХАЛИ РУЗВЕЛТА.

ВАШИНҐТОН. — Дестилярні алькоголю Шенелі Продоктс Ко. заповідають скорочення часу праці та підвищення заробітної заплати для своїх робітників.

Зарядження відноситься до всіх робітників, котрих є 8,500, та входить у життя в понеділок.

Дестилярня сподівається взяти до роботи тисячку нових робітників.

КРИТИКУЄ РУЗВЕЛТОВУ АДМІНІСТРАЦІЮ ЯК ДИКТАТУРУ.

ІНДІЯНАПОЛІС. — Конґресмен Джеймс Бек з Пенсилвенії в своїй промові закликав републиканську партію повстати проти диктатури, яку буцімто завів президент Рузвелт.

Конґресмен говорив, що в Америці тепер маємо свого роду соціялістичну державу. Мовляв, рільництво, промисли, транспорт, банкирство тепер піддані диктатурі. Він завзивав ґазети говорити відважно свої думки про „Найру".

ГЕРСТ ПРОТИ „НАЙРИ".

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — Віліям Герст, власник цілої низки ґазет, видав заяву проти „Найри". Він каже, що адміністрація відбудови краю тільки перешкаджає відбудові краю та що без неї бизнес відбудувався би багато скорше й краще.

КАМПАНІЯ ПРОТИ „ПОЖАРНОЇ ЗАПАДНІ".

НЮ ЙОРК. — З огляду на те, що вже кілька осіб згинули в пожарах домів, які не мали відповідних, законом приписаних забезпечень на випадок огню, міський уряд почав опорожняти всі такі доми.

Як міський уряд признасть який дім небезпечним на випадок пожежі, то троки міського департаменту доріг перевозять льокаторів на нове мешкання.

РОБІТНИКИ ЗА КОМПАНІЙНУ ЮНІЮ.

ФІЛАДЕЛФІЯ. — При голосуванню над тим, хто має представляти робітників при переговорах з підприємством „Едвард Бод Манюфектюрінґ Ко.", робітники віддали коло 2,000 голосів за юнію, звязану з Американською Федерацією Праці, а понад 3,000 голосів за компанійну юнію.

ПРИГОДА РИБАКІВ.

ГАЛИФАКС (Нова Шкотія). — Вітрильний рибацький корабель „Дж. Е. Ліві", котрий виплив на ловлю риби, попав на океані в страшну бурю. Коли по 14 годинах боротьби залоги з бурею до рибацького корабля нарешті підплив пасажирський корабель „Вестерленд", на „Дж. І. Ліві" не було ні вітрил ні щоглів. Через сильний вітер тільки з трудом удалося залозі „Вестерленда" забрати на свій поклад капітана та зложену з трох моряків залогу рибацького кораблика. Кораблик скоро набирав води й потопав.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА, ДОБРО УКРАЇНСЬКОЇ ІМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ І ДОБРО НАШИХ ВЛАСНИХ ДІТЕЙ ВИМАГАЮТЬ, ЩОБ У. Н. СОЮЗ ЗРОСТАВ, КРІПШАВ І З НОВИМИ СИЛАМИ БРАВСЯ ЗА НОВУ РОБОТУ.

У. Н. СОЮЗ ЦЕ МИ, ЦЕ НАША ДУМКА І НАШЕ СЕРЦЕ. ЗБУДУВАЛИ МИ ЙОГО НА ТЕ, ЩОБИ ВІЧНО ЖИЛИ НАШІ ІДЕАЛИ, ЩОБИ ЖИЛО Й СЛАВИЛОСЬ УКРАЇНСЬКЕ ІМЯ. А ЩОБИ ТАК ДАЛІ БУЛО, ЩОБИ ДАЛІ У. Н. СОЮЗ МІГ ВИКОНУВАТИ СВОЇ ЗАВДАННЯ, ТРЕБА ПОСИЛИТИ ЙОГО РЯДИ СВІЖОЮ КРОВЮ, ТРЕБА НА МІСЦЕ ТИХ, ЩО ВІД НАС ВІДХОДЯТЬ НА ВІКИ, ДІСТАТИ НОВИХ СИНІВ І ДОЧОК УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. ТОМУ, ХТО ЦЕ РОЗУМІЄ, ТОЙ БУДЕ НАМАГАТИСЯ ПРИДБАТИ У. Н. СОЮЗОВИ В ТІМ ЮВИЛЕЙНІМ РОЦІ НОВИХ ЧЛЕНИЦЬ І ЧЛЕНІВ, ТОЙ ОБОВЯЗКОВО ВІДДАСТЬ У. Н. СОЮЗОВИ ПІД ОПІКУ СВОЇ ДІТИ.

ЗАЦІКАВЛЕННЯ НАРОДНЬОЮ ШТУКОЮ.

З огляду на зріст зацікавлення народньою творчістю, яке проявлялося влаштуванням вистав народньої штуки по більших містах Америки, в Ню Йорку зорґанізовано постійну Ґалєрію Народньої Штуки („Фолк Арт Ґалері"). Ґалерія буде міститися під ч. 113 Вест 13. вул. Вона буде мати бібліотеку й театральну сцену для вистави народніх пєс.

ГОРА ГРОЗИТЬ ЗАВАЛЕННЯМ.

У квітні 1903 р. навістила копальняне місточко Френк в угольному районі Кровснест Пес в Алберті страшна катастрофа. Частина гори перевернулася на місточко й живцем закопала коло 90 мешканців, головно гірників. Після того в Френк поселилися кільканадцять родин гірників, що працюють в углених копальнях у сусідньому місточку Блеймор. Під цю пору жиє там коло 175 осіб. На днях ґеольоґ, професор албертійського университету д-р А. Елен, що минулого літа прослiджував гору Тортел Мавнтен, яка спричинила катастрофу в 1903 р., перестеріг мешканців Френку, щоби заздалеґідь забралися зі своїх хат, бо три міліони кубічних ярдів гори знову грозять заваленням і наново катастрофою для мешканців містечка.

ЗАМЕРЗЛИ.

Підчас страшної сніговії в околиці Спрінґсайд, Саск., замерз 14-літній фармерський хлопець, Олекса Біблов, а десять миль на північ від Стінен, Саск., знайдено замерзле тіло старшого фармера, Томи Андрієвського. Наслідком заметілі згинули багато коней та худоби в південно-західньому Саскачевані.

ПОЛІЦІЯ БЕРЕГЛА БУДИНКУ, ДЕ ГОВОРИВ УБИВНИК ПЕТЛЮРИ.

Хоч комісаріят поліції міста Торонта на домагання місцевих Українців заборонив був зразу публичний виступ Шварцбарта в місті, то остаточно тамошні Жиди таки добилися дозволу на такий виступ, перехиливши на свою сторону мейора міста. Сильний відділ пішої поліції та на моторциклях хоронив „Лейбор Ліцеум", у якому Шварцбарт промовляв до 700 Жидів. Говорив по жидівськи про протижидівський рух у світі, зокрема про переслідування Жидів у Німеччині. Довкола будинку цілий час гуділи поліційні моторциклі, а в 3 поліційній стації чекав на поготівлі відділ пішої поліції, що мав недопустити до української демонстрації проти Шварцбарта. Та до ніяких демонстрацій не прийшло.

РЕЛІҐІЙНА БОРОТЬБА МІЖ МУРИНАМИ В АФРИЦІ.

В Африці бувають часті боротьби Муринів-християн із Муринами-поганами. Останні часто нападають на християнські муринські села, нищать їх а мешканців убивають. На днях донесено з Наїробі, що Мурини-погани напали на пару християнських сіл і знищили їх.

ДУЖЕ ЧЕМНИЙ УРЯДОВЕЦЬ ОБМАНЦЕМ.

В квітні 1933 р. прийшла до податкового уряду у Львові одна пані платити податок. Від урядовця довідалася, що податок виносить 210 зл. „Дуже чемний" урядовець порадив теж не платити тієї квоти в уряді, бо це вимагає багацько часу, але переказати ці гроші почтовим переказом. Чемність Пєньонжкевича була безмірна. Він покинув бюро, пішов з панею С. на почту і, знайшовши переказ, надав гроші та вручив посвідку пані С. По році прийшло упімнення, що податок не заплачений. Пані С. довідалася в уряді, що Пєньонжкевич подав згадані гроші на свою адресу, що такі і подібні історійки робив він частіше та що його вже давно вигнали зі служби.

РИБИ СЕЙСМОҐРАФИ.

Два японські професори, Шікісекі Гатаї та Нольоан Абе, придивлялися протягом кількох літ життю особливої відміни щук, які відчували дивний неспокій на кілька годин перед кожним землетрусом. Оба вони прийшли до переконання, що неспокій тих щук, викликаний сильною вражливістю на електричне переладування атмосфери.

НАЙВИЩИЙ ЧОЛОВІК.

Богатий Турок, Алі Ісмаель, який через свій зріст 280 центиметрів належить до найбільших ростом людей світа, оголошує в часописах, що шукає жінки, яка дорівнювалаб йому зростом, і виплатить велику нагороду тому, хто знайшов би йому відповідну кандидатку. Алі Ісмаель їсть так багато, що ніхто з родини ані знайомих не запрошує його в гостину, бо боїться, щоби він не знищив їм спіжарні. Можна собі уявити, скільки коштуватиме колись удержання такого великого подружа.

СОВІТИ ЗАКУПОВУЮТЬ В ПОЛЬЩІ ТОВАРИ, АЛЕ НА КРЕДИТ

ВАРШАВА (Польща). — Москва намагається заманіфестувати своє приязне відношення до Польщі не тільки словами, але й ділами, зглядно бизнесом, замовленнями в ріжних польських залізних і сталевих фабриках. Закуплено ріжних металів на $1,800,000. А що Совіти грошей не мають, то товари взято на 18-місячний кредит.

ФАШИСТІВСЬКИЙ РУХ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ. — Тисячі воєнних ветеранів, зорґанізованих у товаристві „Кроа де Фе" (Хрест огню), розпочали велику аґітацію за переміну Франції на фашистівську державу, перебудову на корпоративний лад, у подібний спосіб, як це зроблено в Італії.

Всі останні розрухи в Франції, які довели до проливу крови, були на ділі витвором аґітації тої орґанізації. Сама вона є звернена цілою своєю гостротою проти комуністів. У її рядах є багато бувших монархістів.

Щоб цей рух побороти, створився соціялістично-комуністичний бльок, який не хоче допустити до фашистівської диктатури в Франції. Та, не зважаючи на те, фашистівські ідеї зєднують собі чимраз більше прихильників.

БАЛАКАЮТЬ ПРО „СИБІРСЬКУ ІМПЕРІЮ".

ТОКІО. — Московські білоґвардійці працюють на всі боки, щоб довести до воєнного конфлікту між Совітами і Японією, бо є того переконання, що такий конфлікт означає кінець совітській владі в Росії. У звязку з таким евентуальним конфліктом пропонує бувший царський полковник Ф. Поротиков, що проживає в Японії, створити при помочі японських грошей і японської військової допомоги „сибірську імперію" в такий самий спосіб, як Японія створила нову державу Манчуко.

Поротиков хоче заснувати „Товариство сибірської імперії". Як тільки Японія розпочалаб війну з Совітами, те товариство проголосить відірвання частини Сибіру від Совітів, викликавши повстання на Приморю та проголосивши від „імени населення" осібну й незалежну „сибірську імперію", яка на ділі була би провінцією Японії.

НАЙСИЛЬНІШИЙ ПО ГІТЛЄРІ.

БЕРЛІН. — Гітлер є сьогодня без сумніву найсильнішою і найпопулярнішою фіґурою в Німеччині. Другим по нім щодо сили і впливу є д-р Павль Ґеббель, міністер пропаґанди. Він має дуже важне завдання, бо від його прогаґанди залежить на ділі успіх цілої політики Гітлєра.

АВСТРІЯ ЗБИРАЄ НАЗАД ДАВНІ ЗЕМЛІ.

ВІДЕНЬ.—Канцлєр Дольфус і кардинал Інніцер приймали делеґацію Хорватів, яких мала частина залишилася ще під Австрією. Більша частина Хорватів є в Юґославії. Хорвати є католиками, а Серби православними. Ріжниці у вірі й культурі доводять тепер до того, що в Хорватії є великий рух за відірвання Хорватії від Юґославії.

На тім непорозумінню спекулює Австрія і хоче злучити Хорватію з Австрією, ґарантуючи їй усі можливі права і співжиття, основане на християнській науці. Таке сказали хорватській делеґації Дольфус і кардинал Інніцер.

БАЛАМУТА ЧЕРЕЗ РАДІО.

МАДРИД (Еспанія). — Салязар Альфонсо, міністер внутрішніх справ, мав немалу несподіванку, коли накрутив ранком радіо й почув, як з лондонської радіової стації заповідали, що за кілька годин ціла Еспанія буде обнята революційним ґенеральним страйком. Така аґітація через радіо тільки комплікує і так напружені відносини в краю, де можна надіятися кождої хвилі нових робітничих заворушень.

ЯПОНЦІ ТАКИ ГОТУЮТЬСЯ ДО ВІЙНИ.

ТОКІО (Японія). — Японія лякається на випадок війни з Совітами тільки одного, а то налету совітської повітрової фльоти з Владивостока на японську столицю й інші міста. Тому тепер ухвалюють спеціяльний закон, який заводить спеціяльний вишкіл цивільного населення на випадок летунських налетів на міста.

ВОКЕР ДОКАЖЕ, ЩО ВІН ЧЕСНИЙ.

ЛОНДОН. — Бувший мейор міста Ню Йорку, Джеймс Вокер, дуже радий з того, що уряд зарядив доходження щодо нього і міліонера Мелона в справі їх податкових звітів. Тепер буде нагода, говорив Вокер, дати доказ як хто вивязувався зі своїх обовязків. Вокер певний, що він виповнював їх чесно й совісно.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з анґлійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$2.00
Six months	$1.25	На пів року	$1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

ІСПИТ ЗРІЛОСТИ СОЮЗОВЦІВ.

Ювилейний, сороковий рік існування У. Н. Союза, буде наглядним переглядом Союзових сил, нашої свідомости і зрілости.

То дуже гарно звучить, коли ми читаємо, чи чуємо про У. Н. Союз як найстаршу і найсильнішу організацію, а ще гарніше, коли вважаємо Союзовців за найсвідоміший національно елемент, за громадян, вироблених політично і свідомих того, що в організації сила. І гарно теж згадувати про Союзових піонірів, про їхні зусилля і їхні посвяти в розбудові нашого У. Н. Союза. Та тепер прийшла така хвиля, що нам треба самим виказати ділом, чи ми дійсно є гідними наслідниками давніх Союзовців, чи дійсно любимо нашу організацію, чи дійсно доцінюємо її вагу. А треба нам це виказати, бо стара ґенерація знаходиться вже на склоні віку, себто в такім часі, коли треба подумати, кому це прийдеться передати це нашими батьками і нами нагромаджене матеріяльне добро, а разом з ним і великі моральні цінности У. Н. Союза.

Це не гра в піжмурки. Це гра в отверті карти. У. Н. Союз виложив усе на стіл. І зазначує, що саме тепер переживаємо момент, який певно заважить на життю не тільки нашої організації, але й нашої іміграції в Америці. І з того боку треба нам усім глядіти на ювилейний заклик у справі обовязкового приєднання до У. Н. Союза в тім році 5,000 нових членів.

Та цифра може виглядати, з огляду на наші обставини і нашу повільність в думанню і діянню, трохи великою. Але вона є нічим, коли зважимо, що маємо в Союзі яких 20,000 дорослих членів. Бо коли ті члени є дійсно свідомі й патріотичні, то чи четвертина з них, себто 5,000 існуючих уже Союзовців, не годні кождий з них приєднати на протязі року по одному новому членови?

Та спитаймо себе: для кого ми приєднуємо їх? Чи не для їх власного добра? Чи не для добра українського народу, нашого імени тут в Америці? А коли так, то чи приєднання тих нових членів до У. Н. Союза не є для кождого з нас моральним і національним приказом?

У Н. Союз збудований нашими власними силами і нашою власною посвятою. І в такий самий спосіб він мусить бути поширений і розбудований. Кождий з нас мусить почуватися до виконання цього. До цього саме закликає нас отсей ювилейний рік. До цього кличе нас любов до України. З любови до України повстав У. Н. Союза і тасама любов тепер його поширить і скріпить.

М. Андрусяк.

ПОЧАТКИ ГАЛИЦЬКОГО МОСКВОФІЛЬСТВА.

Змагання „Руської Трійці" і її приятелів до національної єдности галицьких і наддніпрянських Українців приймалися головно серед молодшого покоління галицько-української інтеліґенції першої половини XIX. ст. Старше покоління признавалося, що правда, до „руської" народности, але ця його приналежність до руської народности проявлялася тільки в тому, що воно зберігало свій греко-кат. обряд. Більшість священиків з того покоління не знала й „руського" письма; майже всі вживали тільки, розмовляючи, польської мови. На українську (руську) мову дивилися згори, як на „хлопську", і ставили перепони „Руській Трійці" в її змаганнях видавати книжки народньою рідною мовою та ввести її в ужиток в інтеліґентських колах. Алеж польська мова була мовою тодішніх змовників проти австрійської держави. А це було не на руку добрим австрійським патріотам, якими було старше греко-католицьке духовенство в тому часі. Тимто меткіші зміж нього кинулися вигадувати штучну літературну „руську" мову — мішанину з народньої української, церковно-славянської та польської.

Серед такого розпуття тодішньої гал.-української інтеліґенції знайшов один із небагатьох тоді світських інтеліґентів ще інший хибний шлях. Галицький історик Денис Зубрицький, під впливом знайомства з московським ученим професором Михайлом Погодіном, зробився прихильником єдности „руського" народу, з одною літературною, нібито „общерусскою", насправдіж московською народньою мовою. На народнюю українську мову він дивився з призирством, з погордою, звав її мовою пастухів. Але він, шляхтич-аристократ, не знайшов перед 1848 р. серед Галичан прихильників для своїх поглядів. І сам навіть на передодні „весни народів" (так звуть 1848 р.), схилявся редагувати українською мовою часопис „Галицька Пчола", що мав вийти у Львові.

Але хоч перед 1848 р. галицьке москвофільство, себто прихильність до єдности з Москвою, замикалося в особі Зубрицького, то проте це не заважало тоді нашим сусідам запідозрівати в москвофільстві таких наших визначних діячів, як Григорій Яхимович, Михайло Малиновський, Маркіян Шашкевич, Яків Головацький і багато інших. Між іншим, прихильність до Росії добачували тоді в тому, що Маркіян Шашкевич приняв собі славянське імя „Руслан" (утотожнювали це імя з „Руссляндом), та що галицькі письменники вживали т. зв. гражданки*). На основі доносів Поляків Генрика Боґданського, адвоката д-ра Томи Райського та колишніх Українців пополщених (ренеґатів) — Дмитра Мохнацького, Мартина Лапчинського й Константина Матчинського, Іванови Головацькому, братови Якова, сказали у віденській поліції 1842 р. таке: „Ми довідалися, що російська влада має в Галичині значну партію; і поміж Поляками, але головно серед Русинів (як от: Малиновський, Литвинович, якийсь Ясінський, дідич у коломийській окрузі і старшина Ставропигійського Інституту й інші) — одних тягне туди братня мова, письменство, під покривцем руського всеславенства, других — віра й обряд, а третіх вяже, може так, безпосередньо російська влада своїми емісарями — рублями".

Чи правдиве було це підозріння, бачимо це найкраще зі споминів пізнішого провідника галицького москвофільства, Богдана Дідицького, який щойно 1848 р. відполячився. Він пише: під поняттям „Русь" я уявляв собі в тих часах (1848 р.), як це уявляла собі найбільша частина нововідроджених наших тогочасних Русинів, тільки південну або Малу Русь з її старинними столичними городами Києвом і Галичем, а північну, Велику Русь, ми вважали, правда — за споріднену нам усеславянським походженням, алеж мало що не таксамо за не свою, як несвоя була для нас і ближча до нас сусідня, теж славянська Польща. І щеж до того цю північну Русь здавна називали в нас загально „Москвою".

В тому самому році „Головна Руська Рада" проголосила національну єдність Галичан із наддніпрянськими Українцями. Її другий голова, крилошанин Михайло Куземський, пізніше останній холмський уніятський епископ, різько заявив М. Ф. Раєвському, протоєреєви при російській амбасаді у Відні (він вів русофільську пропаґанду серед австрійських Славян), що російський уряд краще займався своїми підданими, які держить у кріпацтві, а до австрійських Українців щоб не мішався.

Тимчасом у 50 рр. XIX. ст., заходами галицького намісника Голуховського, Австрія почала підпирати Поляків у Галичині. Австрійський уряд не задоволнив домагань „Головної Руської Ради", що розвязалася після завзятої боротьби з Ґолуховським 1851 р. Галицько-українське громадянство почало попадати у зневіру. Душа тодішнього галицько-українського національного руху, університетський проф. Яків Головацький, підпав під вплив Зубрицького, який 1852 р. видав російською мовою „Історію галицько-руського князівства". І згадки про колишню спільну княжу Русь Рюриковичів, і російське етимольоґічне**) письмо, якє Галичани читали по свойому, з українською вимовою й через те російська мова видавалася їм близька, — одне і друге зеднювало серед нашого громадянства прихильників т. зв. „общеруської мовної одности".

„Зїзд руських учених" 1848 р. заявився був рішучо за народню мову в письменстві. Були навіть поважні голоси (Йосиф Лозинський, Рудольф Мох, Теофан Глинський і інші), за фонечитний правопис. Та як довелося вирішувати справу, якої мови вживати у виданнях „Галицько-руської Матиці" — то однозгідности вже не було. Правда, більшість висловлювалася за народню мову, але крилошанин Антін Петрушевич, що вже раніше підпав був під вплив Зубрицького, вмовляв у присутніх, що, мовляв, мова якою Москва пише, не є мова Москви, а чиста, вироблена, руська мова; що народньої російської мови в письмах ніколи не було й нема, що (московська) народня мова ріжниться своєю природою від письменної мови Москви; що Русин Москаля, як він говорить, зовсім не розуміє; що для неосвіченого Росіянина його письменна мова незрозуміла, і що тільки родовитий Русин, без помочі граматичних наук, може її докладно читати й розуміти. Він переконував, що „Москва здавна насичує свою літературу творами людей із над Дніпра та Буга й тим самим щораз більше очищує письменну мову з напливу московщини та болгарщини; що колиб Русини Галича і взяли за основу письменної мови свій говір, вони неминучо нарешті зійдуть на т. зв. російську письменну мову".

Такі дивні й хибні думки про російську мову мали Зубрицький, Петрушевич та їх однодумці. І ці хибні погляди лягли в основу для галицького „общеруського язикового единства". Тими думками вдалося Петрушевичеви викликати серед приявних членів „Гал.-русь. Матиці" гарячу суперечку щодо мови, суперечку, що скінчилася такою постановою більшости: „Всі твори, призначені для всенародньої освіти, видавати й друкуваити покищо по змозі тією мовою, що жиє в устах народу; зате твори вищої науки, що належать до кола літературно освічених читачів, видавати мовою письменною, яка має початок свого розвитку в далекому минулому, а яку називають хибно чисто-російською, алеж — вистерігаючися всіх висловів і форм виключно московського походження".

Не диво, що серед таких поглядів від початку 50 рр. XIX. ст. московщина й церковщина засмічують щораз більше галицько - українську народню мову в письменстві. Вважаючи літературну російську мову не за народню московську, а за старо-руську, редактори галицьких часописів, не вагаючись, закидували свої твори словами з московських словників Шміда та Даля. Тому почала між гал.-укр. інтеліґенцією витворюватися тоді страшна мовна суміш із народньої мови, московської та церковно-ллатянської; мішанина, що її звали „книжним язиком" або „літературно вище образованим" або „язиком вищого слога". Цю „мову" (в нас її звали — „язичіє") уклав у закони, як умів, та ввів її до літератури Богдан Дідицький, старaючись поширити її та забезпечити їй якнайкраще майбутнє.

Впроваджуючи це „язичіє" на сторінки „Зорі Галицької" — першого українського часопису, що почав виходити у Львові 1849 р. — Дідицький проповідував уводночас літературну єдність „руської" мови. Його пробували завернути з того шляху москвофільства. Ось, нпр., Йосиф Лозинський указував на те, що „Зоря Гал." втратила прихильність між народом, коли її почали друкувати мовною мішаниною; ще більше, його думка була така, що коли покинути народню мову, то нам грозить національна смерть. Лозинський уважав Зубрицького за перекинчика, тому, що Зубрицький написав „Історію галицько-руського князівства" російською мовою. Він різко протестував проти таких погірдливих висловів Зубрицького про нашу мову у своїй історії, як: „болтовня (= теревені, базікання), областное наречие галицкой черни (= місцевий говір галицьких темних людей)". Лозинський виказував, що редакція „Зорі Гал." баламутить нарід, називаючи мову історії Зубрицького руською, бож вона написана московською, якої не вживають і не розуміють Галичани. Всіх тих, що „покидають матірню мову, її паскудять і чужої чіпляються, Лозинський назвав „невдячними й виродними синами Руси".

Голос Лозинського можна вважати за вислів галицької народньої думки в 50 рр. XIX. ст. Такі думки заступав і тодішній покровитель (меценат) галицького письменства Михайло Качковський, як це видно з листа його до Як. Головацького з 31. січня 1856 р. Качковський скаржився на Северина Шеховича за те, що той видавав „Семейну Библиотеку", здебільша, незрозумілою московською мовою. Він зазначував, що Шеховичева робота може довести його видавництво до впадку, що „деякі заслонилися тим, що не можуть передплачувати російського часопису" — їх відстрашували російські слова й форми.

І дійсно „Семейная Библиотека" впала в червні 1856 р. А „Зоря Галицька", щоб ратувати своє існування, мусіла вже раніше (1854 р.) завернутися до народнього напрямку.

(„Життя і Знання").

* Це таке письмо, що його вживаємо сьогодні й ми. Назва від того, що російський цар казав завести його до книжок світського гражданського) змісту. Були це давні церковні букви, позаокруглювані на зразок латинських літер. У нас усе ще друкували кирилицею, як у церковних книгах, а Росіяни гражданкою. Звідсіля таке підозріння.

**) Етимольоґія—Грецьке слово, наука про походження слова; етимольоґічний правопис—такий, що зазначує звідки який звук узявся. В нас ним писали до 1893 р., а дехто з москвофілів і досі його тримається. Супроти етимольоґічного правопису, що дуже затемнює правдиве обличе української мови, в нас придумали таке письмо (Куліш), що більш-менш віддає правдиво звуки нашої мови. Такий правопис (ми ним тепер усі вже пишемо) у нас назвали з-грецька — фонетичним.

ЗДОГАДИ І СПОДІВАННЯ.

(Допис з Варшави).

Проект польської конституції, ухвалений в соймі 26. січня ц. р., не зістав ще предложений сенатови.

З того, що досі соймові акти в справі конституції не пішли ще до сенату — сподіваються, що аж осіння сесія ухвалить виборчу ординацію до сойму та статут „Леґіону заслужених", як тіла, з якого будуть вибирати нових сенаторів. Та можна надіятись, що ще теперішня сесія все те поухвалює. Бебеки хотять ще скористати з шахрайських виборів громадських на Волині і запровадити також і при соймових виборах такий реґулямін, як при виборах громадських. А то значить, щоби перепровадити вибори так, щоби люди і самі не стямилися, а тут вже по виборах.

В колюарах (коридорах навкруг соймової салі) ходить тепер поголоска — як кажуть, „з жерел добре поінформованих", що рішаючі тепер в Польщі сфери хотять нову конституцію чимскорше впровадити в життя і на її підставі розвязати дотеперішний сенат, а припоручити „Леґіонови заслужених", щоби вибрав свою пайку сенаторів, то є 80, бо президент держави іменує сам решту 40 сенаторів. В цей спосіб стратили би свої мандати українські сенатори: д-р Горбачевський, д-р Макух, дир. Павликовський та п. Олена Кисілевська. „Леґіон Заслужених" можливо, що вибере для прикраси яких дво-трох певняків (хрунів) з Волиня, а президент також може когось з Українців іменує.

Хоч однак дотеперішний сенат зістав би розвязаний, а новий вибраний — то це нічого не перешкаджатиме дотеперішньому соймови дальше урядувати. Бебеки і так мають у ньому більшість, а конституції вже не потребують наново змінювати, то і кваліфікованої більшости не потребують. Тай сойм і так у природний спосіб кінчить свою каденцію вже в осени 1935 року — отже було би нерозумним вже тепер розписувати нові вибори, хочби з приноровленням якоїсь нової виборчої соймової ординації, над котрою ломить собі тепер голову референт від „тез", пан Цар, та інші такі спеціялісти від того, як то можна зробити з чорного біле та навпаки.

Евентуальне розвязання сенату має на цілі заманіфестувати перед суспільністю, що нова конституція вже зістає впроваджена в життя, що нові постанови її відносяться тепер до обох палат парляменту та що президент держави розпочав також вже виконувати нові, дуже широкі, права, признані йому новою конституцією.

Щодо наших трох сенаторів і одної сенаторки, котрі по розвязанню сенату втратять мандати — то зістане їм лише одна памятка, а то досмертний титул сенаторів, але титул... безплатний.

І. Кілінський.

Д-р А. Осендовський.

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ НА ДАЛЕКІМ СХОДІ

(2)

— То страшний ворог оленів і серн, — сказав один козак. — Він ще грізніше нещастя для тих, що мають коні і домашну худобу.

Ми пустилися за тропою хижака і прийшли до місця, де вони раптом щезли.

— Втік на дерево! — сказав старший провідник.

Ми стали роззиратися по деревах. Добре призиралися всім дубам і кедрам, та хижака не побачили. Так ми пройшли не менше як два кільометри, коли з одного дерева впала темна маса, перебігла невеличку полянку і стрибнула на самітно стоячий дуб.

Козаки вхопили карабіни і побігли туди. Я за ними, також з рушницею в руці. Перший причвалав до дуба пострілений козак. Не зіскакуючи з коня, склався до барса і випалив. Як тяжкий міх хижак впав з дерева в густу траву. Пару разів недоладно скочив і витягнувся мертвий. Кулею дістав за вухом. Звір був півтора метра довгий.

— Добре стріляєте! — похвалив я козака. — Маєте добре око і певну руку.

— Я в команді кінних стрільців! — сказав козак. — До неї вибирають таких, що найліпше стріляють. Не велика то штука, як хто, так як я, полює від малої дитини. І тепер в лісах північної Манджурії постійно полюємо на грубого звіра. Око має кождий і руку має кождий. Доброго стрільця зробить з нього вправа.

Козаки скоро злупили з барса шкіру і продали її мені за 10 рублів. Вони ціни не ставили; я сам жертвував стільки.

Коли ми приїхали до села недужого козака, я змушений був сидіти там цілі три дни. Виновником був мій кінь. Підбив собі копито і при копиті нога дуже спухла.

Часу я не переспав, ані інакше не змарнував його. Я полював. На озері, про котре так гарно розказував мені недужий козак, аж кишіло качками і іншою пташнею. Я полював, не щадячи пороху і шроту.

Я закватирувався в хаті старости, себто начальника села. Село було три кільометри довге. Хата старости була на однім кінци села, хата батька недужого козака на другім. Отсе було причиною, що я з тим товаришем подорожи тут в його селі не зійшовся. На добавок мене й не було в селі цілу днину; я волочився з рушницею над берегами озера і впливаючих з нього численних потічків і річок. Вийшовши з хати рано, я вертався аж смерком.

Одної днини я пустився до хати вже по заході сонця. Виходячи з хати досвіта, я взяв був з собою харчів на цілий день: хліб, троха вяленого мяса і табличку шоколяди. Полюючи цілий день, я добре утомився. Утомлений, сідаю на камени в корчах, на березі потока і загадав троха припочати, бо до села була ще яка година дороги.

Сидів я так на тім камени, закритий кущами з пів години. Може троха менше, може троха більше. Вже хочу встати і йти далі, коли до моїх ух долетіла розмова. По голосах можна було пізнати, що то якась пара. Ішли тим боком потока і розмовляли. Не була се розмова звичайна, спокійна. Вони не то дорікали собі, не то обоє жалісно згадували щось. Щоби не сполошити їх, я сів назад.

Голоси ставали щораз виразніші. Я вчув сумний жіночий голос, дрожачий давленим хлипанням. Її слова дуже часто перебивав докірливий мужеський голос.

Пара підійшла цілком близько до мене. Ідучи стежкою, що вела до озера, ішли попри мій скриток. Коли вже була не далі як пять кроків до мене, жінка сказала тихим, безнадійним сумним голосом:

— Я, бідна сирота у лютої мачухи не сміла противитися... Мачуха сказала мені йти замуж. Я пішла, щоби дома не бути тягаром. Мачуха все казала, що у неї в хаті нужда і що через мене її діти голодують.

— Тиж поклялася, що будеш мене ждати! — крикнув мужеський голос і закашляв. — Ти присягала?

— Присягла... — відповіла жінка тихо і замовкла.

— Присягла! — глумливо засміявся мужчина. — І що з того, що присягла? Зрадила мене!... Вийшла замуж... І за кого?... За мого батька!

Хвилю мовчали. Потім він знов глумливо:

— Очевидно, очевидно! Бо він богач! Богач і щедрий для молодої жінки! Не те, що я, козак в далекій службі!... Чи ти знаєш, як ти мене скривдила? Чи ти знаєш якого жалю ти завдала мені, як я мучуся? Мені лячно балакати з тобою, бо мої слова, то слова ненависти і проклонів!

Жінка ще балакала щось, та я того вже не чув, бо пішли далі. Вітер зашумів трощею і галузками корчів. Заглушив дальші слова їх розмови. Я вихилився з мого скритка, де мимохіть підслухав розмову нещасної пари. Я пізнав товариша моєї подорожі. То був козак, що тяжко ранений їхав до свого села відпочати і тішитися своєю любкою.

Ідучи до хати, я цілу дорогу думав лиш про ту пару. В ночі я довго обертався з боку на бік, бо мені не давало заснути питання.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЯКІ ЛЮДИ, ТАКА ЗАВИСТЬ.

Питаються деякі ґазети, пощо уряд опублікував, які платні побирають директори великих підприємств. Питаються: чи на те, щоби розбудити ненависть до директорів? Чи уряд не знає, що ці директори стануть зненавиджені всякими демаґоґами? І чи він не знає, що ці директори це талановиті люди, які своїм талантом добилися таких платень? Чи цькувати на таких талановитих людей не значить тесаме, що накладати кару на талант?

Якщо справді великі платні викликають завить до таких людей серед тих, що таких платень не мають, то для цеї зависти ще можна знайти якесь оправдання, коли платні виносять 100,000 долярів. А що сказати про завить, коли вона відноситься до платні, яку має „кап" (поліцай)?

Хіба, що й завистю теж можна мірити людей: великі люди мають великі зависти, а малі люди завидують навіть малих успіхів.

ЩО СТАЛОСЯ ЗІ СТРАХОПОЛОХОМ?

Що сталося з кампанією проти Гітлера в Америці, що на демонстрацію замісць заповіджених 25,000 не приходить навіть 20,000, коли самі Жиди збирали на таке віче 22,000?

Невжеж і тут пастух так довго кричав: „Вовк! Люди добрі, ратуйте від вовка!", що добрі люди перестали вірити у вовка?

ДВІ МІРИ.

Про цю своєрідну демонстрацію проти Гітлерового уряду, яку влаштовано в середу в Ню Йорку під фірмою „суду цивілізації проти гдтлеризму", нюйорські ґазети подали довжезні донесення. „Ню Йорк Таймс" подав довгі виімки з промов усіх бесідників, а деякі промови подав майже в цілости. Донесення цеї ґазети про віче виносить повних двацять шпальт дрібненького друку. Така вірність репортерства справді похвальна.

Але чи лиш у Німеччині діються поважні ломання свободи слова, віри, зборів, науки, штуки, віри? А чи в Польщі, і в Румунії, і в Росії таких річей нема? Чомуж тоді демонстраціям проти німецьких зложитків присвячується стільки місця, а про демонстрації проти „злочинів проти цивілізації" в інших краях часто зовсім мовчить?

Як це треба розуміти?

ЧИ ЦЕ СПРАВДІ ОБОРОНА ПОКРИВДЖЕНИХ?

Впорядчики нюйорської демонстрації виходили з заложення, що в історії людства треба піднімати протест проти кривдження людей. Іншими словами: не можна мовчати на вид кривди. Кривдять Жидів у Німеччині, треба покривдженим Жидам помогти. Не можна мовчати!

Гарно! Та що скажуть Хорвати, котрих душить югославянський гітлеризм уже 15 років, а про це ґазети, що тепер репетують, мовчать? Чому з нагоди переслідування Жидів Гітлером пригадується людям, що проти гнету не вільно мовчати, а з нагоди гнету Хорватів Сербами цеї засади не пригадується, а придержується зовсім іншої?

Що подумають собі Словаки, Українці, Литовці, Білорусини, Вірмени інші, про котрих кривди тепер така криклива преса мовчить, гейби воли в рот набрала й вода в роті замерзла?

Чи корисно це Жидам, щоб інші покривджені народи набирали враження, що про інтерес людства говориться тільки тоді, коли кривдиться деякі народи? Чи корисно це для справи людства вести в такий спосіб оборону покривджених?

СТРАХ У ДИТИНИ.

Кілька лів тому, один американський психольоґ пробував списати страхи дорослих людей, а потім упорядкувати їх: від тих, які люди відчувають найчастіше, до тих, які люди відчувають найрідше.

Він уложив довгу лісту, котра за згаданим мірилом п.. давала такі страхи дозрілих людей в Америці: страх перед громом і блискавкою, гадюками, дивними особами, темнотою, пожаром, смертю, домашніми звірятами, хоробою, дикими звірятами, водою, духами, комахами, щурами й мишами, грабіжниками, вітрами, снами, котами й псами, цикльонами, утопленням, самотою, птицями, хмарами, метеорами, кометами, мракою, бурею, затьмінням, кипятком і морозом.

В якийсь час потім один виховник пробував зложити таку саму лісту діточих страхів. Показалося, що діти деж бояться великої маси річей. Між ними є дуже часто фантастичні річи.

Ґрупа матерей дітей одної школи вичислила такі страхи своїх дітей: стаах перед „бейзментом"; страх перед голосним звуком корабельного гудка; страх перед мявкотом кота в ночі; страх перед образом тигра; страх перед гудком залізничої льокомотиви; страх перед спанням самим; страх перед павуками; страх перед сходами.

Бувають ще діточі страхи, в котрих ні родичі ні діти не потрафлять навіть сказати, чого дитина боїться. Одна мати каже: „Моя дитина має страшні сни. Вона починає ревіти за мною". Інша мати говорила: „Моя дочка зриваєтьcя вночі і кличе мене вибити вужі". Ще інша мати каже, що її дочка боїться медведів, які нібито є під її ліжком.

Уже це перечислення тих страхів переконає кождого, як мало дозрілі люди знають про страх дітей. Дозрілі люди просто не знають терпінь діточої душі. Терплять від страху всі діти, а найбільше діти, які є чутливі та обдаровані живою уявою. Вистарчить пригадати собі, що дитина часто не відріжняє живої дійсности від фантазії, щоб уявити собі, які муки переходить дитина в темноті.

З того, що дитина мучиться під впливом страху, виходить ясно, що добрі родичі не будуть дитині давати нагоди розвивати в собі такі страхи. Найкращим способом запобігти страхам дитини буде: не давати дитині нагоди боятися. Тому дітям не треба розказувати страшних оповідань. Їх не треба брати на страшні фільмові представлення.

Памятати теж треба при тому, що не все, що страшне дитині, страшне старшій людині. Крім того треба теж памятати, що не все страшить дитину зміст оповідання. Часто дитина дістає страх через спосіб, у який оповідач оповідає оповідання. Оповідач може через невідповідне оповідання викликати в молодих слухачах страх історією, яка в устах іншого оповідача не буде мати для дітей нічого страшного.

Оповідання історії в цей спосіб, щоби застрашити дитину, має ще цю недобру сторону, що дитина, встрашившися підчас оповідання через одну причину, набирає „здібности" страшитися при іншім оповіданню із зовсім інших причин. Як поважання до старших, як любов до краю й родини, так і страх, чи там здібність до страху, розвивається.

Тому то розумні родичі добре застановляються перед кождим словом, яке паде з їх уст у приявности дитини, чи це слово не викличе в дитині страху.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ДО ВСІХ ВІДДІЛОВИХ УРЯДНИКІВ У.Н.С. МІСТА ДЖРЗИ СИТІ.

ПОВІДОМЛЯЄМО УРЯДНИКУВ СЛІДУЮЧИХ ВІДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА,

а то: 4, 54, 70, 170, 196, 257, 270, 275 і 286, що

ЗБОРИ

В СПРАВІ ЮВИЛЕЙНОГО СВЯТА У. Н. СОЮЗА

:—::—: відбудуться :—::—:

В СЕРЕДУ, ДНЯ 14-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1934 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

181-183 FLEET STREET, JERSEY CITY, N. J.

Початок в годині 7.30 ввечір.

Просимо предсідателів, секретарів і касієрів вище згаданих відділів прибути на ці спільні наради. 60

Гр. Євусяк, радний У. Н. Союза.

УВАГА! ШИКАҐО, ІЛЛ.! УВАГА!

ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ ВСІХ ВІДДІЛОВИХ УРЯДНИКІВ МІСТА ШІКАҐО І ОКОЛИЦІ, ЩО

СПІЛЬНІ НАРАДИ

В СПРАВІ ЮВИЛЕЙНОГО СВЯТА У. Н. СОЮЗА

:—::—: відбудуться :—::—:

В ПЯТНИЦЮ, ДНЯ 16-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1934 РОКУ

В ГОДИНІ 7.30 ВВЕЧІР, В САЛІ 2408 W. CHICAGO, AVE.

Присутність всіх урядників відділових є конечно пожадана. 60

Тарас Шпікула, гол. рад. У. Н. Союза.

ПРОСЬБА ДО ВСІХ УКРАЇНЦІВ МІСТА ФІЛАДЕЛФІЇ

КОМІТЕТ ЮВИЛЕЙНОГО СВЯТА Українського Народного Союза просить всі товариства, братства, парохії і інші українські установи, щоби не уряджували концертів, пікніків і інших забав

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 27-ГО ТРАВНЯ (MAY) 1934 РОКУ

бо в цей день відбудеться

ЮВИЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ

Українського Народного Союза, на котрий то концерт ми отсею дорогою запрошуємо всіх Українців в Филаделфії і околиці. 60-1

Комітет Ювилейного Свята УНС в Філаделфії.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧОМУ ЦЕ ТАК?

Багато разів читав я в „Свободі" клич: „Свій до свого", та, не зважаючи на те, наші бизнесовці далі нарікають, що ми таки не попираємо своїх, — бодай не всі.

Шукаючи за причинами, чому так є, а не інакше, думаю, що щоби ті причини знайти, треба вглибитися в душу наших людей. Льоґічно беручи, нема причини, чому не попирати нам своїх. В багатьох випадках можемо дістати у свого ліпший, і дешевший товар, а як вже не ліпший і не дешевший, то не гірший і не дорожчий, ніж деінде. І ліпшув одержимо пораду в проте ідемо часто-густо до чужих.

Одною, дуже важною причиною, яку я спостеріг, є те, що, як десь, раз і колись трапиться, що якийсь там „несовісний наш бизнесмен" чи „професіоналіст" когось з нас раз натягне, то це нас **більше** і довше **болить,** ніж в такім випадку, коли ми потерпіли би через кого іншого — чужого. Справджується тут приповідка, що: як свій пес укусить, то гірше болить, ніж укусив би чужий.

Чужий, як кого з нас ошукає, або зле нам порадить, то те нас якось так глибоко не болить і ми не чуємо до чужого великого жалю. Від свого вимагаємо далеко більше, ніж від чужого. А чому так, не знаю.

Наші бизнесмени і професіоналісти, навіть в їх власнім інтересі, мусять на це звертати особливу увагу. Інші причини, які грають також важну ролю, скільки я їх спостеріг, є такі: віддалення, особисті симпатії й антипатії, пол, вік і багато, багато інших, на які нема навіть заради. Бо як тут, наприклад, порадити, як хтось „не любить попа, лише попадю, а інший „не любить попаді, а любить попа".

Таке не лише діється між нашими. На те саме нарікають Німці, Італійці, Поляки і всі інші.

От в моїм власнім сусідстві є добрі лікарі і дентисти. Пацієнти з подальше хвалять їх, а проте мої сусіди кличуть собі лікарів з дальших дільниць. Те саме і з дентистами. Мої сусіди їздять до дентистів, витрачуючи годину-дві на їзду, а пацієнти з віддалення приїзджають до дентистів у сусідстві і ще собі їх хвалять.

Чув я за одну багату паню в Филаделфії, яка, купуючи капелюхи, не купувала їх ніколи в Филаделфії, уважаючи капелюхи филаделфійської роботи менше вартісні від капелюхів нюйорької роботи. Раз поїхала вона до Ню Йорку по капелюх і, купивши його там, вернулась до дому і переконалась, що її новокуплений капелюх був викінчений в Филаделфії, всього кілька вулиць від її помешкання, а виставлений на продаж у Ню Йорку...!

Володимир Сегінь.

—o—

ҐРАТУЛЮЮ ЗА ВІДВАГУ.

Я ще молода й багато на українських справах не визнаюся, але ними живо інтересуюся і завжди читаю українські ґазети, а найбільше „Свободу". Сьогодні прочитала я в 56 числі „Свободи" голос гром. О Мельника в справі вживання титулів: пан, пані, громадянка, місс чи міссіс.

І в нас знаходяться такі, що мають для одного „пан", а для другого вже тільки „Іван" чи „Гаврило", а для жінок то для одної є назва „пані", а друга це вже „Марина", „Ганя" чи „Евдоха".

Хто прислухується тому з боку, то це його вражає, а особливо вражає людей, які походять з чужих місцевостей й припадково прислухуються таким розмовам з таким титулуванням.

Добре, що це піднесено публично, що гром. Мельник це підніс, бо тепер будуть всі на те вважати в розмовах, на вічу чи в виготовленню програм концертових чи в списках жертводавців.

Оля Шарик,
членкиця Мол. Деп., від. 312 У. Н. С.

—o—

ЗАБАГАТО ІМЕН, А ЗАМАЛО ЗМІСТУ.

Перечитуючи дописи з життя громад чи товариств, слідж, як кожний інший читач, за тим, що діється по громадах, яке в них життя, що вони думають. Та, на жаль, не знаходжу багато цікавого в тих описах. Берім який концерт, чи яке свято. Той відкрив, а той закрив. Той згадав за край, а три чи чотири особи збирали навіть такі збірки, які виносять $5 чи $10. Як є згадка за деклямації, то можна знайти дописи, де є й по 10 імен деклематорів. І стільки ріжних солістів. Цілий допис буває нічим іншим, а списом ріжних імен, між ними і дітей. Це, мовляв, для заохоти.

На мою думку, це не є ніякою заохотою, а тільки злою наукою, яка вчить людей, що вже за найменший крок чи за найменше слово про них писатимуть у ґазеті, даватимуть признання і т. п.

Якби в дописі були враження з концерту чи вислови, добрі сторони і хиби, тоді з таких завваг можна би чогось навчитися. Такі дописи були би для всіх цікаві. З того не виходить, що не треба взагалі згадувати імен. Можна й треба, але тільки тоді, коли з тими іменами звязана якась дійсна важна робота, якась дійсно цікава й добре оброблена промова, чи якісь артистичні продукції. Та давати виступати на концерті десяткам хлопців і дівчат з деклямаціями і співами і все те поіменно виказувати в дописі, не має ніякого змислу.

Л. М.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Ювилей Сестрицтва.

Запомогове Сестрицтво Пр. Діви Марії святкувало дня 25 лютого 25-літній ювилей свого існування. Святочний концерт відкрила предсідниця, гром. Катерина Лаба. Співав хор „Боян" під проводом о. Каськова. Було багато деклямацій, подібраних до свят.

Реферат про діяльність Сестрицтва виголосив о. Каськів.

Були теж сольові співи і гри на на пяні й скрипці..

Привіти зложили: гром. М. Вецал від „Запорозької Січи", гром. Юлія Ходоровська від „Союза Українок", гром. Болюх з Провіденс, від Тов. Князя Данила. Дівчата з Клюбу в Вунсакет прислали привітний лист. Такий самий лист надіслало Сестрицтво Пр. Покрови з Бостону.

Кінцеве слово виголосив о. Каськів. Свято закінчено відспіванням „Ще не вмерла".

По концерті відбулася вечера, підчас якої переведо збірку на політичних вязнів. Зібрано $11.60, які вислано до краю через Обєднання.

Н. Камфонік.

Учитель: На попередній годині я викладав про елементи. Кадовбчук, назви мені їх.

Ученик: Вода, вогонь, повітря, пиво.

Учитель: Якто пиво?! Хто тобі говорив таку дурноту?

Ученик: Як мій тато пє пиво, то мама все каже:—Тепер ти в свойому елементі!

ЖЕНИТИСЯ, ЧИ НІ?
(Ради ріжних народів.)

„Добре робить той, хто бере собі жінку; хто не женитьcя, робить іще ліпше" — писав апостол Павло до Коринтіян. Цей апостол мусів бути дуже обережний чоловік, який мав великий життєвий досвід. У всякому разі він дав оправдання для тих людей, що бояться подружа. Та ці слова говорять лише про досвіди апостола Павла.

Ріжно дивляться на жінку, женячку та сватання ріжні народи. Це найкраще пізнаємо з народніх приповідок.

Про сватання, подружа та жінку має український нарід м. ін. такі проповідки:

Бодай свальтальникови добра не було.—Свасі перша чарка й перша палка. — Шкода ходу до поганого роду (коли парубок сватає дівчину, а рідня не хоче. — Сучого сина собаки не дають говорити навіть (коли вертаються зі сватання з нічим).

Про жінку є м. ін. такі українські приповідки:

Жінка не черевик—з ноги не скинеш. — Заміж іти — не дощеву годину перестояти. — Це не на рік, а на вік. — Оженитись не напасть, та щоб оженившись не пропасть. — Яку йому кару дати? Оженити — буде знати! — Не страшно женитись, а страшно журитись. — Закон принявши — не по собачому жити. — Жінка—лозинка: куди хочеш, похилиш.— Добра жінка мужеви свому вінець, а зла — кінець. —Перша жінка від Бога, друга від людей, третя від чорта. — Доки не поберуться — любляться; а поберуться, чубляться. — Нема кому ні обіпрати, ні облатати: треба женитися. — Біда, в кого жінка бліда; в кого як калина, тому гірка година. — „Оце пекла, бодай катівських рук не втекла!" „Та цить, дурний, то жінка!" „Ну нічого, як захолоне, то добре буде."

Москаль каже: „Погана жінка не подобається, а гарна подобається забагатьом." Поляк каже: „Хто жениться лише задля краси, в ночі має празник, в день нужду!" У Венеції кажуть: „Лише трошки хліба, зате гарне личко на подушці". Французи кажуть: „Золото, жінку та матерію вибирай лише за дня!", бо „як зорі світять, тоді всі дівчата гарні" (український нарід має подібну приповідку: „В ночі кожда корова чорна"). Є жартівливе оповідання про одного мешканця міста Міляно, який по шлюбі побачив, що його жінка, яка виглядала так огрядно, як стала роздягатися, ставала все тонкіша й тонкіша. Переляканий Мілянець став кричати: „Люди, ходіть мерщій сюди! Моя жінка розлітається!"

Думки про те, чи женитися задля самої краси, майже всюди однакові. „З самої краси не будеш жити" — це приповідка відома не лиш у Венеції, а в усіх народів. Англієць каже холодно: — „Краса моґуча, гроші всемоґучі", а Француз секундує Англійцеви: „Кохання творить дурниці, а гроші творять женячку!"

Та віно не повинно бути одною причиною для заключування подружа, бо „хто жениться, щоби забаґатіти, гасить спраґу солоною водою" кажуть у Льомбардії, а в Німеччині: „Гроші не роблять багатим; рівночасно мусить бути багатим і серце". Часто перестерігають перед ученими жінками. Так нпр. в італійському місті Брешії відома є приповідка: „Бережіться дощу й вихру, черців, що не є в монастирі, кобил, що іржать наче огирі, та жінок, що говорять по латински!" Подібно каже Китаєць: „Годі краще прославити добрі прикмети жінки, як тим, коли скажемо, що жінка невчена". Брешіянці кажуть: „Найбільше можна довіряти жінці, якої ніхто не хоче", а Фінляндці: „Хто ожениться з дівчиною незамітною, матиме дуже добру жінку".

З кимжеж женитися? На це відповість англійська приповідка: „Однакова кров, однаковий маєток однакові літа, це найкраща подружа пара".

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний член, складаю сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі стали мені великою помічю у моїй недузі. Кличу тих всіх, котрі ще не належать до нашої організації, щоби вступали негайно самі і вписували своїх дітей, бо батько Союз помагає своїм членам в біді.

Михайло Нагірний.
член 311 від. У. Н. С.,
Джесуп, Па.

—o—

Я, нижче підписаний, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду допомогового, котрі мені стали великою помічю у моїм тяжкім положенню. Також дякую місцевим урядникам за їх труд. Кличу тих Українців, що ще не належать до нашої орґанізації, щоби вступали негайно і вписували своїх дітей, бо тільки своя рідна орґанізація поможе вам у біді.

Василь Либа,
Колдейл, Па.

—o—

Я, нижче підписаний, складаю сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду запомогового $50, котра була мені великою помічю у моїй недузі. Також дякую місцевим урядникам за їх труд. З тим 40-літнім ювилейним роком бажаю якнайкращого розвитку У. Н. Союзови й багато нових членів.

Михайло Силянчин,
член тов. Зап. Січи, від. 63
У. Н. С., Форд Сіті, Па.

—o—

Я, нижче підписаний член від. 345 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги з фонду допомогового в сумі $50, котрі стали мені великою пмічю у моїй недузі. Також дякую місцевим урядникам за їх труд. Бажаю якнайкращого розвитку У. Н. Союзови у цім ювилейнім році.

Яків Ґрубрин.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БОСТОН, МАСС.

Коляда на Рідну Школу.

На Різдво Христове наші молоді хлопці при українській православній церкві рік-річно не забувають за Рідну Школу, та ідуть колядувати, щоб дати матеріяльну поміч своїм братам та сестрам в Рідному Краю. Так і цього року зібралися: Михайло Ярош, Антін Пащак, Мирослав Желехівський і М. Плискович. Коляди вивчились на чотири голоси, досить добре. М. Желехівський висловлював побажання жертводавцям. Жертвували по $2: П. Боднар, С. Переходюк; по $1.00: О. Желехівський, М. Довганчук Іл. Матейко, М. Шемета, Г. Зварич, С. Кучер, А. Любачівській, М. Каправий, Марія Гримак, І. Берестецький, Марія Музика, О. Панькевич, Н. Бортник, С. Чопик, О. Яворівський, Романюк, П. Мороз, С. Ярош, І. Корецький, П. Грузинський, В. Мандзяк, Марія Щука, Юстина Смарш, Г. Комарницький, Текля Марущак, Й. Чернецький, Александра Шафранська, Іл. Тиличин, Н. Оверко, М. Майданий, В. Терлецький, Д. Пащак, Т. Січкоріз, О. Кудрик, М. Давискиба, Заяць, Д. Сілінський; Іл. Волощук 75 ц.; по 50 ц.: І. Купчик, Анна Робовська, Ів. Масний, Анна Начас, Й. Начас, В. Виноградник, Олена Попович, І. Чопик, М. Боднар, Д. Шедловський, Т. Ульчак, А. Івашко, пані Штогрин, Й. Бербилецький. Разом зібрано $49.55. — За авто заплачено $3.59. Осталось на Рідну Школу $45.96.

о. О. Ж.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 5 лютого померла **Евгенія Гарасим**, членниця 229 відділу У. Н. Союза. Покійна приїхала до Америки, як мала два роки. До школи ходила в Скрентоні й була активною в нашім громадськім життю. Покійна полишила родичів і 7 братів та 3 сестри. Похорон відбувся 8 лютого з церкви Пр. Діви Марії в Бет, Н. Й.

Вічна Їй память.

П. Додич, секр. від.

ТЕНКАВТА.

(УП) Модерний спосіб ведення війни заставив людей подумати над тим, яким способом мають місцевости боронитись перед пожежами і трійливими ґазами. При воздушному нападі можуть літакові бомби ушкодити в містах всі гидранти і водопроводи і тоді не буде чим гасити пожежі. Що правда, модерні помпи можуть черпати воду з глибоких криниць, але заки в тому випадку знайти відповідні ґумові рури і заки все наладнати як слід, то пожежа може наробити багато шкоди. Модерна протипожарна техніка вже тепер сконструувала спеціяльні авта для відчищування вулиць від трійла, а в останнім часі займається конструкцією такої машини, що булаб універсальною і служилаб усяким цілям. Таке авто буде мати резервуар для води й для неї спеціяльну помпу, порушувану мотором. Тесаме авто зможе мити вулиці, а другою помпою буде викидати воду для гашення пожежі. Розуміється, що така помпа мусить бути сконтруована для високого тиснення. Таке авто все можна держати на поготівлю і воно зробить свою службу навіть тоді, коли всі гидранти позамерзають, як це трапляється часто зимою. Навіть для гашення пожеж при літаках чи автах десь по дорогах придасться таке авто. З розрахунку виходить, що навіть малі громади повинні мати в себе принайменше два такі авта. Коли одно в роботі, то друге стоїть на поготівлі. На випадок війни такі авта будуть найкраще надаватись для відчищування вулиць від трійливих ґазів. В цьому напрямку йде робота по всіх культурних державах.

Малий Івась: Мамо, ти чого плачеш?

Мама: Бо краю цибулю.

Івась: А тобі так жаль цибулі?

У крамниці капелюхів.

Чоловік: Оцей капелюх куплю. Той для мене відповідний.

Жінка: Алеж таких капелюхів тепер узагалі не носять!

Чоловік: То може цей?

Жінка: Неможливо! Такі капелюхи носить нині ввесь світ.

ПОСТАВИВ ПАМЯТНИК ДЛЯ СЛОНА.

У японському місті Осака жив торговельник слонової кости, Фукуміця Сунамато. Підприємство оснував 1801. року, а зрікся його тому 15 літ. Коли вже присклав гарний маєток, стала його мучити совість, що своєю торговлею причиняється до винищування інтеліґентних звірів. Тому зрікся свого заняття, а на знак покути поставив у святині Теное біля Осаки величезну статую слона з бронзи. Його син Ецуджіро Сунамато мав іще ліпший помисл. Збирав матеріял про життя та інтеліґенцію слонів і після 15-літних приготовань видав тепер японську книжку з англійським додатком „Ди Елефент".

З книжки виходить, що тепер уже так не винищують слонів. Нема теж стільки багатих „німродів" (ловців), які моглиб собі позволити на коштовні лови слонів, а слонова кість для нинішнього світа занадто дорога і її заступають т. зв. пальмовою слоновою кістю.

Та всеж іще кілька літ тому в самому бельґійському Конґу вбили 30,000 слонів. І хоч є ріжні приписи в справі ловів на слонів, то справа вимертя диких слонів є питанням кількох десяток літ.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(66)

"Іди до якоїсь іншої жінки, Карафтапе", сказала Таласкар. „Ти знаєш, що нам жінкам, належиться право вибирати, кому ми хочемо служити". „Як ти знаєш, що тобі добре, то будеш варити мені", сказав Карафтап. „Я можу сказати наставникови, що я знаю про тебе".

Хоча дівчина хотіла закрити свій страх від цих слів, вона його показала. „Я постараюся про те, що Кальфастобан тебе дістане", говорив далі Карафтап. „Я волію Кальфастобана ніж тебе", сказала гнівно дівчина, але ні ти ні він мене не дістане." „Не будь така певна!" — крикнув тамтой.

Заки Таласкар могла втекти від нього, він потягнув її до себе. Але нагло залізні пальці схопили його за плече. Між ним і дівчиною стояв синьоокий жучинець. Карафтап зірвався на ноги та кинувся на Тарзана. „За це тобі буде смерть! — він крикнув.

Далеко від них син Першої Жінки йшов гордо лісом, несучи лук і спису. За ним ішли десять чоловіків його роду, таксамо узброєні. Проти них вийшла жінка її роду. Вони ще її не бачили. Нагло її очи прижмурилися й вона задержалась.